

ring, zou dergelijke van man tot mansituatie een verademing zijn. Gedaan dus met een minister die zich steeds kan verschuilen achter het advies dat hem/haar verstrekt werd, terwijl die adviesraad steevast beklemtoont dat het laatste woord bij de minister ligt, aan wie hij loyauteit verschuldigd is. Openheid en ondubbelzinnigheid is anders... Toch ligt de oplossing niet in het wegsnijden van de Raad van Advies. Het zou immers betekenen dat de kunstenaar zich *neerlegt* bij de volledige politisering van het kunstbeleid, terwijl hij er alle belang bij heeft op eigen condities te kunnen werken. Kunst is in wezen een tegenkracht binnen ons verambtelijke bestel, is een staat van zuiverheid, fundamenteel tegengesteld aan het gevecht om de macht, het compromis, de grootst gemene deler, de politiek. In september 11. is nogmaals gebleken hoe speculatief de portefeuillevreiding (*what's in a name?*) in de Vlaamse gemeenschapsregering tot stand kwam. Het werkelijke belang van een kunstbeleid was er compleet ondergeschikt aan de uitbouw van een machtsevenwicht. Laten we daar geen illusies over koesteren!

Het komt er dus op aan de autonomie van de kunst veilig te stellen. Let wel: dit is geen pleidooi voor een wereldvreemde of a-politieke kunstbeleving. Integendeel zelfs, pas vanuit een zo groot mogelijke onafhankelijkheid bestaat de kans dat de kunstenaar alternatieve modellen kan ontwikkelen, normeringspatronen kan doorbreken, kortom, kan inwerken op de *Umwelt*, waaronder niet in het minst de politieke ethiek. Volstrekte autonomie is utopisch (gezien de noodzakelijke investering van gemeenschapsgeld in de kunsten), maar er moet permanent gestreefd worden naar de grootst mogelijke zelfstandigheid. Hierin is een voorname rol weggelegd voor de RAT of enig ander nieuw te formeren intermediair adviesorgaan.

Raad voor de Kunst

Een adviserende raad, goed en wel, maar hoe? Misschien kunnen we enkele ideeën opdoen in Nederland, waar de Raad voor de Kunst (RVK) reeds sinds de jaren '40 adviserend

optreedt. De werking ervan staat in het beleidskritische Nederland ook veel minder onder druk dan de RAT in Vlaanderen. Niet dat alles koek en ei is wat de RVK bedisselt, maar de grondvesten blijken toch stevig. Het eerste wat opvalt zijn de materiële condities: de omvang van het RVK-apparaat valt niet te vergelijken met de RAT, de beslissingsmechanismen zijn veel fijner gestructureerd, het secretariaat van de RVK-werking wordt verzekerd door 18 voltijdse en 9 deeltijdse personeelsleden, er is naast de personeelslast een besteedbaar budget van ruim 14 miljoen fr.

Aan de top van de RVK staat de Kernraad (10 leden). Daaronder ressorteren zes Afdelingen: Amateurstische Kunstbeoefening/Kunstzinnige Vorming (7 leden), Beeldende Kunsten en Bouwkunst (14), Film (8), Letteren (8), Muziek en Dans (12), Theater (10). Elk van die Afdelingen (behalve de filmafdeling) laat zich adviseren door Werkgroepen. In het geval van de Afdeling Theater zijn dat zeven Werkgroepen: Toneel (14 leden), Werkplaatsen (7), Mime (7), Jeugdtheater (8), Poppentheater (6), Dramatische Letterkunde (4), Reizen Studiebeurzen (5). Daarnaast kan elke Afdeling ook nog Commissies in het leven roepen die belast worden met specifieke opdrachten (denk b.v. aan het befaamde rapport van de commissie De Boer enkele jaren geleden). Naast deze uitgebalanceerde structuur waren er in 1987 ook nog een aantal Werkgroepen die niet meteen onder een bepaalde Afdeling te plaatsen vielen, zoals de Werkgroep Kunstuitingen Migranten, Kunstvak-onderwijs, Holland Festival, e.a.

Alle leden van Kernraad en Afdelingen (waarvan de voorzitters, naast anderen, zitting hebben in de Kernraad) zijn door de Kroon benoemd. Die Kroonleden kunnen *à titre personnel* solliciteren bij de RVK, maar zetelen in regel toch vanuit een organisatie: de vakbeweging, de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen, de Bond Beeldende Kunstenaars, enz. De leden van Werkgroepen en Commissies worden wel ten persoonlijke titel aangesteld. In de Werkgroep Toneel vinden we onder meer Carel Alons (Rotterdamse Schouwburg), Ruud Backx (Art en

Pro), Cas Enklaar (Toneelgroep Amsterdam), Jan Joris Lamers (Maatschappij Discordia) en Hans Croiset (Het Nationaal Toneel) die als Kroonlid tevens zitting heeft in de Afdeling Theater.

Het zou te ver leiden (al is het een erg interessante materie) de inhoudelijke beleidsvoering van de Afdeling Theater te vergelijken met die van de RAT. We willen ons hier beperken tot een aantal werkingsprincipes die schril contrasteren met de Vlaamse situatie.

1. De RVK beslist zelf over de leden die er zitting in hebben. Iedereen die zich tot die taak geroepen voelt, kan zich kandidaat stellen, ten persoonlijke titel of geruggesteund door een organisatie. De RVK beslist volgens autonoom geformuleerde criteria; de minister accepteert die keuze. Voor de Werkgroepen, van waaruit alle adviezen vertrekken naar de Afdeling in kwestie, worden de leden aangesteld door een selectiecommissie, bestaande uit Kroonleden en ambtenaren van het ministerie van WVC.

Hoe, wanneer en door wie er beslist wordt over de samenstelling van de RAT daarentegen is een groot vraagteken. Er worden alleszins geen sollicitatieprocedures in de openbaarheid gebracht en men kan slechts vermoeden dat personen aangebracht worden vanuit de "cultuurcellen" van de diverse politieke partijen. Het enige wat vast lijkt te staan is dat de politieke verhoudingen gerespecteerd worden, zoals voorgeschreven wordt door het Cultuurpact, maar de schaaamte is te groot om dit open en bloot in de openbaarheid te brengen.

2. In het verlengde hiervan: de RVK gaat er prat op dat alleen vanuit kennis en inzicht in het vakgebied geselecteerd wordt. Voor de Afdelingen is dat vooral beleidsmatige bekwaamheid, voor de Werkgroepen praktijkkennis. In de Werkgroep Toneel zetelt minimaal 50 % acteurs en regisseurs, aangevuld met organisatoren, producenten, programmeurs, enz.

Die laatste score wordt door de RAT ook gehaald, waarbij het echter zeer de vraag is of die verhoudingen niet louter formeel gerespecteerd worden. Feit is dat in het hol van de